

KÜLTÜR

John CORNER*

Çev: Arş. Gör. Meltem SEZGİN

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

İletişim Fakültesi

Son otuz yıl boyunca "kültür", güzel sanatlar ve sosyal bilimler araştırmalarında en çok kullanılan kavramlardan biri olmuş, önce İngiltere'de daha sonra da Amerika Birleşik Devletleri'nde gelişmelerin en canlı olduğu alanlarda 'kültürel İncelemeler' adı verilen yeni uzmanlık dalının doğmasına yol açmıştır. Bu gelişmelerle ilgili olarak, son zamanlarda kolejlerde doğrudan doğruya kültür analizleri ile ilgili pek çok dersin öğretim programında yer alması sonucu, asıl konusu kültür analizleri olan bir dizi yeni kitap, yayın, organizasyon ve konferans da büyük okuyucu ve dinleyici kitlelerinin ilgi odağı olmuştur. Kavramın çağrıştırdığı entellektüel vaade rağmen -toplumda anlam ve değer kavramlarının ne şekilde algılanıp ifade edildiği konusunda derinlemesine bir araştırmanın- yaratacağı akademik coşku açısından harcanacak bütün çabalara değeceği yönündeki görüşleride paylaştığımız halde, uyarılığa ait temel tanımlama ve yöntem sorunları ile karşılaşmıştır.

Bu sorunların çoğu, "kültür" kelimesinin bugünkü akademik kullanımının özünde yatan temel ikilemdir. Bu ikilem edebi ilimler konusunda önde gelen uzman bilim adamlarınca yaptıkları kültürel incelemelerde tanımlanmış, araştırılmıştır. Bu, bir taraftan "kültür" kavramının asal olarak sanatsal ifade yeteneği, yaratıcılık, estetik, temsili uğraşlarla ilgili, diğer yandan ise daha çok yaşam biçimleri, toplumsal deneyimlerin oluşmasına ilişkin bir kavram olarak algılanmasından kaynaklanmaktadır. Bu tür konular üzerinde yapılan akademik çalışmalarda yerleşen gelenek nedeniyle, bu son boyuta çoğu zaman konunun "antropolojik" yönü olarak bakılmaktadır. Bu doğal olarak kültürü, "güzel sanatlar" ile ilgili bir kavram olarak kabul eden görüşle doğrudan doğruya çatışma halinde değildir. Gerçekte de "kültür" iki ayrı alanın tek bir kelime ile yorumlanması ve birbiri ile bağlantısının ifadesi olarak kabul edilmiştir. Belli bir grup tarafından anlaşılan şekliyle "güzel sanatlar"

kavramının, kültür ile olan çok yakın bağı ve taşıdığı sosyal anlamın sokaktaki adam tarafından bütün inceliği ile kavranması beklenmemelidir.

İngiliz "kültürel eleştiriler" geleneği temel olarak edebiyatı almaktadır, bu gerçek Raymond Williams tarafından Kültür ve Toplum(1958) adlı yapıtında çok etkileyici bir şekilde anlatılmış ve modern İngiliz kültürel çalışmaları da güçlü bir şekilde etkilemiştir.

Arnold, Carlyle ve daha sonra Leonis ve Eliot gibi yazarlar "kültür" kelimesini "sanayileşmenin" pek çok yönünü eleştirirken anahtar kelime olarak kullanmışlar, (böylece "kültürü", "güzel sanatlar", "endüstri" ve "Demokrasi ile birlikte anmış ve bunlar arasında epey karmaşık, zaman zaman kişinin fikirlerini karıştıran bir bağ kurmuşlardır) görüşlerini savunurken estetik ve toplum kavramlarını da eşit şekilde vurgulamışlardır.

Halen uzmanlar dışındaki kişilerin kullandığı şekliyle kavram, bir çift artikülasyonu belirtmek için kullanılabilir (klasik şekliyle "Popüler Kültür" kelimesinin hala ifade ettiği anlamda) aynı terim ayrıca iki yönünün, bir veya diğerini açık bir şekilde belirtmek üzere de kullanılabilir. Bu şekilde kullanıldığında güçlü bir "antropolojik" anlam taşır. Eşit derecede tartışma konusu olan "Kültürel Endüstriler" kavramı ise, daha çok işin güzel sanatlar yönünü kapsamaktadır.

İlk denemelerden birinde Raymond Williams polemiklere yol açan bir açıklama yaparak "Kültür doğaldır" dediğinde, sanki o zaman çok belirgin bir eğilim olan kültürlü kişileri güzel sanatlar konusundaki belirgin zevkleri olan bir sınıf olarak kabul etme görüşü ile alay etmek istiyordu. İngiliz toplumunu hem politik hem de entellektüel yaşamında karakterize eden sosyal sınıf ve güzel sanatlara ilişkin çok yoğun ve karmaşık ön yargılar, tereddütler ve tartumalar göz önüne alındığında Williams'ın bu sloganı kolayca 1991'e de uygulanabilir.

Bu görüş ile James Carey'in Kültür Olarak İletişim(1989) adlı yapıtının karşılaştırılması kuşkusuz ilginç olacaktır. Bu ikinci denemede kavram Carey'in görüşüne göre, Amerika Birleşik devletlerinde İletişim çalışmalarını fazlasıyla sınırlandıran davranışsal ve işlevsel sosyoloji biçimlerine daha zengin ve verimli bir seçenek oluşturmak üzere kullanılmıştır.

Burada anlatılmak istenen bu iki perspektif arasındaki farklılıktan çok(ki bu da doğal olarak tartışılabilir) "Kültürel" kelimesini vurgulayarak

bir tür reaktif tepki yaratmaktır. Aradaki bu fark, yine yukarıda değindiğimiz "Kültürel Analizler" ve bunların hedefi olan çalışmalarla ilgilidir. Bu çalışmalar, içerdikleri araştırma şekilleri bakımından iki geniş araştırma geleneği arasında kalmış izlenimini uyandırmaktadır. Örneğin, bir yandan estetik analiz şekillendirmeler, sanat tarihi, edebiyat teorisi, öte yandan ise, amprik sosyoloji, psikoloji, siyasal bilgiler ve ekonomi gibi.

Böylesine bir belirsizlik ve kavramlar karmaşasının ışığında belki de "kültürel analiz" konusunu savunmak için sorulabilecek en güç soru "peki böylese kültür olmayan nedir?" olacaktır.

Gerçekte de, 1960'lı yıllarda Williams'ın yapıtlarını eski bir inceleme-sinde tarihçi E.P. Thompson bunlara benzeyen sorular sormaya başlamıştır. "Kültür ve Toplum" gibi klasik formülasyonlar bile, yukarıda söz konusu soruların sorulduğu araştırmalarda yıpranabilirmiş izlenimi uyandırabiliyor. Bu meydan okumaya sosyal yaşamın belli bir alanını "Kültür" olarak sınırlandırarak cevap vermeye çalışmak, hiç de akıllıca bir çözüm olmazdı, bu tutum daha sonra bir uzmanlık dalı olarak benimsenen "Kültürel çalışmalar" alanını da sınırlandırmış olurdu. Örneğin, güzel sanatlara çok yakın olan (sinema, tiyatro, televizyon) gibi konularda bu sınırlandırmalar olumlu sayılabilecek sonuçlar verse bile, Kültürel analizin ırk, cinsellik ve sosyal sınıf kavramlarında popüler anlayışın gelişmesini incelediği hallerde ulusal kimliği şekillendirmek için hafızanın kullanılması olumlu sonuçlar vermiş ve bu deneyde bölgesel ve kırsal ekonomik yönden hızlanan gelişmeler de incelenebilmiştir. Bu bakış açısından bakıldığında "kültürel" kelimesi pek çok faaliyetin bir boyutu olarak algılanmaktadır. Bu konular daha alışıl gelmiş adlarıyla ekonomi, politik ve sosyal alanlardaki gelişmelerle birlikte psikolojik ve dilbilimsel gelişmeleri de kapsamaktadır. Bu, aynı zamanda birçok bilim dalıyla ilgili güçlü bir fikirler ve yöntemler trafiğinin doğmasını sağlamıştır. İngiliz sosyolojisi ve dil bilimleri bugüne kadar İngiltere'de bu konuda meydana gelen gelişmelerle çok iyi bir şekilde temsil edilmişlerdir. Buna rağmen psikoloji, siyasal çalışmalar ve haberleşme teknolojisi alanında yeni çalışmalara ve gelişmeleri daha ciddi bir şekilde eğilmesi gerekmektedir.

Araştırma ve eğitim alanında "kültür" büyük bir olasılıkla çapraz bilimsel bağlantılarda son derece hareketli bir alan olmayı sürdüreceklerdir. Bu alan içinde en etkin kutuplaşmaları ise, yapı ve eylemi, ekonomik sistem, makro ve mikro analizlerde sosyal çoğalma ve sosyal değişimler gibi çoğu zaman görüş çatışmalarına yol açan bilim dalları oluşturacaktır. "İdeoloji" konusunda çok eskiden beri var olan görüş ayrılıkları ise (bazı çevrelerce ide-

olojilerden çok süratli bir biçimde vazgeçildiği görüşü hakimdir)bu kutuplaşmayı yaratan en önemli etkidir.

*John CORNER, **Media Culture and Society**, ss.131-133.